

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 11. 9. 2012
COM(2012) 491 final

**SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Pokrok dosiahnutý v oblasti integrovanej námornej politiky EÚ

{SWD(2012) 255 final}

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Pokrok dosiahnutý v oblasti integrovanej námornej politiky EÚ

1. Úvod

Európske moria a oceány sú bohatým a často podceňovaným zdrojom inovácií, rastu a zamestnanosti. Poskytujú hodnotné ekosystémové služby a zdroje, od ktorých závisia všetky námorné činnosti. Integrovaná námorná politika (INP) sa od svojho vytvorenia v roku 2007 snaží o zabezpečenie udržateľného rozvoja európskeho námorného hospodárstva a o lepšiu ochranu morského prostredia prostredníctvom uľahčenia medziodvetvovej a cezhraničnej spolupráce všetkých zúčastnených subjektov.

Po piatich rokoch sa hospodárska situácia výrazne zmenila. Pomocou stratégie Európa 2020 sa EÚ snaží nasmerovať európske hospodárstvo naspäť do správnych koľají, aby bolo schopné zabezpečovať zamestnanosť, konkurencieschopnosť a sociálnu súdržnosť. Potenciál rastu v námornom hospodárstve predstavuje príležitosť, ktorú Európa ako prímorský svetadiel potrebuje využiť. Od roku 2009 EÚ spustila kľúčové iniciatívy vo všetkých oblastiach politiky, ktoré súvisia s morom, s cieľom posilniť konkurencieschopnosť Európy. Integrovaná námorná politika zabránila duplicitu výdavkov a úsilia a podporila udržateľný rozvoj námorných činností, a tak zabezpečila konkrétne prínosy pre európske hospodárstvo a pre námorné odvetvia v jednotlivých členských štátoch.

V Európe sa momentálne znižujú verejné výdavky, a tak je kľúčové dosahovať maximálne výsledky s obmedzenými zdrojmi. Vďaka spolupráci možno činnosti na mori vykonávať s lepšou efektívnosťou nákladov a možno optimalizovať využívanie údajov. Keďže takmer každý deň sa vyvíjajú nové spôsoby využitia mora, je veľmi dôležité, aby členské štáty zaviedli ustálené systémy plánovania, v rámci ktorých sa budú uprednostňovať dlhodobé investície a cezhraničná súdržnosť.

Je potrebné, aby investície do výskumu v plnej miere naplnili svoj potenciál, pokiaľ ide o inovácie v námornom hospodárstve. Stratégia EÚ pre morský a námorný výskum napomáha dosahovanie tohto cieľa. Prostredníctvom rámcovej smernice o námornej stratégii môžeme udržateľne spravovať naše moria a oceány. Udržateľnosť predstavuje základnú podmienku rozvoja námorného hospodárstva a podnecuje využívanie moderných technológií, ktoré posilňujú dlhodobú konkurencieschopnosť Európy.

V roku 2009 Rada a Európsky parlament uvítali prvú správu o pokroku dosiahnutom v oblasti integrovanej námornej politiky a požiadali Komisiu, aby v roku 2012 predložila správu o ďalšom vývoji. Táto druhá správa opisuje pokrok dosiahnutý v oblasti integrovanej námornej politiky EÚ a v oblasti odvetvových námorných politík v období rokov 2010 až 2012¹. V správe sa poukazuje na príspevok týchto oblastí k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020 a uvádza sa zhrnutie konkrétnych výsledkov, ktoré môžu podporiť rast, zvýšiť účinnosť zdrojov a pomôcť šetriť verejné finančné prostriedky.

¹ Podrobnosti a odkazy vzťahujúce sa na všetky iniciatívy spomínané v správe možno nájsť v sprievodnom dokumente SWD(2012) 255 v konečnom znení.

2. PRÍSPEVOK NÁMORNÉHO HOSPODÁRSTVA K RASTU A ZAMESTNANOSTI

2.1. Modrý rast

V septembri 2012 Komisia prijala oznámenie s názvom *Modrý rast, príležitosti pre udržateľný rast v oblasti morského a námorného hospodárstva*. Jeho cieľom je odštartovať spoločnú iniciatívu s členskými štátmi, regiónmi a všetkými zúčastnenými stranami a dosiahnuť naplnenie potenciálu modrého hospodárstva.

Komisia v štúdiu, ktorú začala realizovať v roku 2010, dospela k záveru, že medzi spoločné problematické oblasti patrí nedostatok náležitých zručností, zlý prístup k rizikovému kapitálu, roztrieštenosť údajov o mori, problémy súvisiace so životným prostredím a náročné procesy plánovania. Členské štáty vykonávajú opatrenia, ktorých cieľom je odstrániť nedostatok zručností, napríklad prostredníctvom podpory vzdelávania a vytváraním špecializovaných skupín v rámci daného priemyselného odvetvia. Iniciatívy vyplývajúce z integrovanej námornej politiky riešia problematiku údajov a plánovania. Niektoré sektory však vyžadujú cielenejší prístup. Preto sa vykonala podrobnejšia analýza piatich oblastí s potenciálom rastu – námorný a pobrežný cestovný ruch, obnoviteľná energia na mori, morské zdroje nerastných surovín, akvakultúra a modrá biotechnológia. Na základe tejto analýzy sa predložila návrhy ďalších opatrení potrebných na zvýšenie rastu a zamestnanosti.

2.2. Námorná doprava

Pre konkurencieschopnosť Európy v celosvetovom rámci majú rozhodujúci význam námorné dopravné služby. V roku 2011 Komisia prijala *Bielu knihu o doprave*. Uvádza sa v nej aj bližšia špecifikácia oblastí, na ktoré sa zameriava stratégia námornej dopravy do roku 2018: schopnosť poskytovať nákladovo efektívne služby námornej dopravy, dlhodobá konkurencieschopnosť sektora lodnej dopravy EÚ a vytvorenie priebežných dopravných kanálov pre cestujúcich a náklad v rámci rôznych spôsobov dopravy.

Po oznámení o *európskom priestore námornej dopravy bez prekážok*, ktoré Komisia prijala v roku 2009, nasledovala smernica o ohlasovacích formalitách, ktorá nadobudla účinnosť v roku 2010. Táto iniciatíva zjednodušuje a zjednocuje administratívne postupy s cieľom výrazne podporiť námornú dopravu v rámci EÚ.

V roku 2011 Komisia navrhla *nové usmernenia pre transeurópske siete* s cieľom posilniť úlohu tzv. morských diaľnic ako hlavných európskych koridorov. Komisia prostredníctvom viacročných výziev ide príkladom v znižovaní vplyvov dopravy na životné prostredie a vo zvyšovaní efektívnosti dopravy.

2.3. Energetika

Občania, priemysel i hospodárstvo Európy závisí od bezpečnej, zabezpečenej, udržateľnej a cenovo prijateľnej energie. Veterná energia získavaná z mora by sa do roku 2020 mala na energii získavanej z obnoviteľných zdrojov podieľať v rozsahu 20%. Predstavuje to prioritu v rámci *Strategického plánu EÚ pre energetické technológie*, na základe ktorého priemysel, Komisia a jednotlivé členské štáty pracujú na dlhodobom prístupe k vývoju technológií a ich predvádzaniu. Rámcový program pre výskum a program *Inteligentná energia* taktiež poskytujú podporu pre veterné energetické technológie a energetické technológie využívajúce more. Táto skutočnosť výrazne prispieva k rastu v pobrežných regiónoch.

V roku 2011 Komisia navrhla usmernenia, ktoré stanovujú pravidlá v oblasti rozvoja *a interoperability transeurópskych energetických sietí*. Určili sa prioritné koridory vrátane pobrežnej energetickej rozvodnej siete v Severnom mori a plánu prepojenia s baltským trhom s energiou.

2.4. Lodiarsky priemysel

Európsky námorný priemysel má veľký potenciál v oblasti inovácií a projektovania, a preto zohráva strategickú úlohu pri riešení závažných problémov, medzi ktoré patria napr. zmeny klímy, znečistenie ovzdušia, energetická účinnosť a rozvoj činností na mori. Strategickou reakciou na problémy existujúce v danom sektore je iniciatíva *LeaderSHIP*, ktorá podporuje konkurencieschopnosť na základe segmentov vedúceho postavenia EÚ v oblasti technológií. Predmetná iniciatíva sa momentálne prehodnocuje s cieľom využiť budúce príležitosti prostredníctvom ekologizácie námornej dopravy a rozšírením do nových obchodných oblastí, napr. do oblasti veternej energie získavanej z mora.

Rámec štátnej pomoci na stavbu lodí stanovuje, ktoré typy štátnej pomoci lodeniciam sú povolené. V decembri 2011 sa prijal nový rámec, ktorý bude platiť až do konca roka 2013. Tento rámec obsahuje osobitné ustanovenia o pomoci na inovácie a regionálnej pomoci na stavbu lodí a taktiež ustanovenia o vývozných úveroch. Rozšírený rozsah pôsobnosti predmetného rámca sa už vzťahuje aj na plavidlá na vnútrozemských vodných cestách a na plaviace a pohybujúce sa konštrukcie na mori.

2.5. Rybné hospodárstvo a akvakultúra

Na rybné hospodárstvo v EÚ vplýva viacero problémov, ktoré sú navzájom previazané. Populácie rýb sa znižujú v dôsledku nadmerného rybolovu, hospodárska situácia časti flotily je nestabilná aj napriek vysokým dotáciami, pracovné miesta sú neatraktívne a mnohé pobrežné spoločenstvá, ktoré sú závislé od rybolovu, sa nachádzajú v neistej situácii.

V júli 2011 Komisia prijala balík iniciatív vrátane nových legislatívnych návrhov smerujúcich k reforme *spoločnej politiky v oblasti rybného hospodárstva*. Cieľom tejto reformy je vytvoriť podmienky pre udržateľné rybné hospodárstvo, ktoré dbá o ekosystém, a zabezpečiť kvalitné zdroje potravy, prosperujúce pobrežné spoločenstvá, ziskové priemyselné odvetvia a atraktívne a bezpečnejšie pracovné miesta. Ústredným motívom spomínaných návrhov je úsilie o dlhodobé riadenie s jasnými cieľmi udržateľnosti, pokiaľ ide o využívanie zdrojov, a snaha zastaviť neekonomické postupy. Podporí sa aj kontrola a vynucovanie dodržiavania právnych predpisov a tiež získavanie kvalitnejších údajov, na základe ktorých sa prijímajú rozhodnutia v danej politike.

S predmetným prechodným úsilím sa spája aj založenie *Európskeho fondu pre námorné otázky a rybné hospodárstvo*. Jeho cieľom bude zlepšiť udržateľnosť a výkonnosť malých pobrežných subjektov pôsobiacich v oblasti rybného hospodárstva, povzbudiť akvakultúru, podporiť tvorbu pracovných miest v námorných spoločenstvách a zabezpečiť nákladovú efektívnosť v námornej problematike.

3. MEDZIODVETVOVÁ A CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA ZABEZPEČUJÚCA OPTIMÁLNE PODMIENKY PRE RAST NÁMORNÉHO HOSPODÁRSTVA

Integrovaná námorná politika stanovuje ucelenú stratégiu na zabezpečenie udržateľného rozvoja námorných sektorov. Keďže je potrebné riadiť čoraz väčší vzájomný dosah námorných činností a ich dosah na životné prostredie, zaistiť bezpečnosť a zabezpečenie európskych občanov a mať k dispozícii kvalifikovanú pracovnú silu, veľmi dôležitá je koordinácia.

3.1. Optimálne udržateľné rozmiestnenie činností na pobreží a na mori

V rámci daných morských oblastí súťažia jednotlivé sektory o priestor a zdroje. Rozpory súvisiace so spôsobmi využitia mora a dopytom po morskom priestore budú aj naďalej narastať, a to najmä v dôsledku nových, rozvíjajúcich sa činností, ktoré možno vykonávať na

mori. Keďže v Európe prebieha vážna hospodárska kríza, potrebujeme nástroje, ktoré umožnia rast prostredníctvom uľahčenia spoločnej existencie viacerých činností a súčasne znížia vplyvy na životné prostredie.

Námorné priestorové plánovanie a integrovaný manažment pobrežnej zóny (ICZM) zabezpečujú účinné medziodvetvové a cezhraničné plánovanie využitia morských vôd a riadenie pobrežných oblastí. Tieto procesy sú kľúčové na zaručenie udržateľnosti, zabezpečenie právnej predvídateľnosti a zníženie nákladov investorov a hospodárskych subjektov, predovšetkým subjektov, ktoré pôsobia v cezhraničných oblastiach.

Pri spracúvaní vnútroštátnych stratégií integrovaného manažmentu pobrežnej zóny sa podarilo dosiahnuť pokrok, ale medzi správami, ktoré v roku 2011 predložilo 16 členských štátov EÚ, sú veľmi veľké rozdiely. V roku 2011 nadobudol účinnosť *Protokol ICZM k Barcelonskému dohovoru*, a tak sa integrovaný manažment pobrežnej zóny stal povinný aj pre stredozemské pobrežné členské štáty.

Komisia pôsobí ako sprostredkovateľ pri vypracúvaní spoločného rámca námorného priestorového plánovania v rámci EÚ. Komisia oznámila, že do konca roka 2012 predloží *legislatívny návrh týkajúci sa námorného priestorového plánovania a integrovaného manažmentu pobrežnej zóny*. Pri spracovaní tohto návrhu sa využívajú informácie zo štúdií hospodárskych prínosov a vplyvu námorného priestorového plánovania a integrovaného manažmentu pobrežnej zóny, informácie z dvoch pilotných projektov zameraných na cezhraničnú spoluprácu a tiež údaje z platformy Ourcoast, ktorá sa zameriava na výmenu najlepších postupov integrovaného manažmentu pobrežnej zóny.

3.2. Ochrana európskych občanov a námorných priemyselných odvetví pred ohrozeniami súvisiacimi s morom

Prevoz približne 80 % zahraničného obchodu Európskej únie sa vykonáva po mori. Objem námorných hospodárskych činností môže rásť len v bezpečnom prostredí. Na základe plánu realizácie, ktorý sa prijal v roku 2010, teraz Komisia pracuje na vytvorení *spoločného prostredia na výmenu informácií* (CISE) v námornej oblasti EÚ. Toto spoločné prostredie pomôže zvýšiť účinnosť a nákladovú efektívnosť *námorného dozoru*, pretože umožní medziodvetvovú a cezhraničnú výmenu primeraných, zákonných, zabezpečených a účinných údajov v celej EÚ.

V rámci tohto procesu sa využijú aj skúsenosti dvoch úspešných pilotných projektov MARSUNO a BluemassMed. Zavedenie spoločného prostredia na výmenu informácií predstavuje prvý krok na ceste k rozsiahlej výmene údajov medzi približne 400 odvetvovými orgánmi v celej EÚ. Zároveň ide o prvý krok smerom k dosiahnutiu lepšej koordinácie medzi odvetvovými činnosťami, ktoré súvisia s námornou dopravou, ochranou obchodných plavidiel, obrannými úlohami vojenského námorníctva, kontrolou nezákonného prístahovalectva a colnou kontrolou, s činnosťami brániacimi nezákonnému rybolovu a znečisteniu životného prostredia a s ochranou morského prostredia.

Od roku 2009 stojí EÚ a jej členské štáty na čele úsilia o zlepšenie *námornej bezpečnosti*. Hlavným cieľom tohto úsilia je obmedziť námornú dopravu, ktorá nespĺňa príslušné normy, zvýšiť ochranu cestujúcich a posádky, zabrániť nehodám a znížiť nebezpečenstvo znečistenia životného prostredia. Uplatňovanie *tretieho balíka týkajúceho sa námornej bezpečnosti* z roku 2009 zvyšuje kvalitu európskych vlajok, zlepšuje prácu, ktorú vykonávajú klasifikačné združenia, zlepšuje inšpekciu plavidiel v prístavoch, ako aj monitorovanie dopravy, vyšetrovanie nehôd a ochranu obetí.

Zabezpečenie *námorných hraníc Európy* je pre členské štáty pomerne problematické. V roku 2011 Komisia navrhla zaviesť *Európsky systém hraničného dozoru*. Cieľom tohto systému je

posilniť kontrolu na vonkajších hraniciach schengenského priestoru a vytvoriť mechanizmus výmeny informácií, ktorý orgánom vykonávajúcim hraničný dozor v jednotlivých členských štátoch umožní znížiť straty životov na mori a tiež počet nezákonných prisťahovalcov vstupujúcich do EÚ.

3.3. Zamestnanosť a pracovná mobilita v námornom hospodárstve

V mnohých odvetviach námorného hospodárstva chýbajú zamestnanci so správnou kvalifikáciou, potrebnými zručnosťami a skúsenosťami. Preto sa zaviedli opatrenia na budovanie atraktívnej kariéry v námornom hospodárstve na základe mobility medzi jednotlivými sektormi a krajinami a na základe predpokladania budúcich potrieb.

Po prijatí stratégie námornej dopravy do roku 2018 predložila v júni 2011 *pracovná skupina pre námornú zamestnanosť a konkurencieschopnosť* svoje odporúčania vrátane dopracovania revízie možnosti vylúčiť námorných pracovníkov z pôsobnosti ustanovení pracovného práva EÚ, aktualizácie smernice o výcviku námorníkov a zabezpečenia uplatňovania Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce o pracovných normách v námornej doprave.

Dňa 21. mája 2012 výbor EÚ pre sociálny dialóg prijal dohodu, ktorou sa vykonávajú časti Dohovoru 188 Medzinárodnej organizácie práce o práci v rybnom hospodárstve s cieľom zlepšiť pracovné podmienky rybárov na palube. Na základe spoločnej žiadosti sociálnych partnerov EÚ môže Komisia navrhnúť vykonanie tejto dohody prostredníctvom smernice EÚ v súlade s ustanoveniami článku 155 Zmluvy o fungovaní EÚ. V prvom rade sa posúdi úplná zlučiteľnosť predmetnej dohody s existujúcimi právnymi predpismi EÚ.

V rámci 7. *rámcového programu pre výskum* sa v rokoch 2007 až 2010 poskytlo približne 1,4 mld. EUR na činnosti súvisiace s morským a námorným výskumom. Uvedená suma predstavuje približne 6,4 % celkovej sumy poskytnutej v rámci siedmeho rámcového programu pre výskum. Zo spomínanej sumy sa použilo 89 mil. EUR na mobilitu a vzdelávanie výskumných pracovníkov.

Uvedené iniciatívy v plnej miere prispievajú k plneniu *Programu pre nové zručnosti a nové pracovné miesta* a programu *Mládež v pohybe*, dvoch hlavných iniciatív stratégie Európa 2020 na zvýšenie miery zamestnanosti a zlepšenie kvality vzdelávania v EÚ.

4. VÝSKUM, VEDOMOSTI A KONCOVÍ POUŽÍVATELIA: PREMOSTENIE PRIEPASTI MEDZI VÝSKUMOM A PRIEMYSLOM

Pre európsky námorný priemysel sú charakteristické inovácie a vysoko kvalitné trhy. Komisia posilňuje túto konkurenčnú výhodu vytvorením ambiciózneho výskumného programu námorného odvetvia a zvýšením dostupnosti údajov o námornom odvetví na účely inovácií.

4.1. Zabezpečenie vedúceho postavenia európskeho námorného odvetvia prostredníctvom inovácií a výskumu

Od konca roka 2008 Komisia uplatňuje *Stratégiu EÚ pre morský a námorný výskum* s cieľom udržateľným spôsobom maximalizovať hodnotu námorného hospodárstva.

V rokoch 2007 až 2010 prispela EÚ na výskum a inovácie súvisiace s morským prostredím prostredníctvom 644 projektov celkovou sumou 1,4 mld. EUR. Celkový finančný príspevok EÚ prostredníctvom troch spoločných výziev v rámci siedmeho rámcového programu pre výskum pod označením *Oceán budúcnosti*, ktorými sa podporili multidisciplinárne námorné aorské projekty, bol vo výške 134 mil. EUR. Predmetné úsilie doplnilo v roku 2012 spustenie koordinovaných tém s cieľom podporiť uplatňovanie rámcovej smernice o morskej stratégii. Na tejto iniciatíve sa EÚ podieľala príspevkom vo výške 42 mil. EUR.

K súdržnejšiemu výskumu prispievajú aj mechanizmy na zlepšenie riadenia napríklad *fórum MARCOM+* a partnerstvo *EMAR2RES*, prostredníctvom ktorých sa zabezpečuje lepšia vzájomná komunikácia medzi výskumom, priemyselným odvetvím a tvorbou politík.

Spoločné výskumné centrum (JRC) Európskej komisie poskytuje na základe získaných faktov nezávislé vedecké poradenstvo pri tvorbe politík EÚ napríklad v oblasti rybného hospodárstva, životného prostredia a námornej bezpečnosti.

4.2. Výmena poznatkov o mori s cieľom zabezpečiť inovácie, investície a tvorbu kvalitných politík

Lepšie poznatky sú rozhodujúce z hľadiska udržateľného rastu a dosiahnutia zdravých a produktívnych oceánov. Keďže sú súčasné údaje o mori veľmi fragmentované, používatelia týchto údajov, ktorí potrebujú rýchly prístup k početným súborom údajov, musia na ich získavanie vynakladať množstvo finančných zdrojov. *Európska námorná monitorovacia a dátová sieť* (EMODNET) zlepšuje dostupnosť údajov a znižuje náklady používateľov, podnecuje inovácie a znižuje mieru neistoty, pokiaľ ide o vlastnosti našich morí. Poznatky o mori 2020 sa zameriavajú na poskytnutie komplexného rámca na zefektívnenie toku údajov od počiatočných miestnych pozorovaní, cez interpretáciu a spracovanie, až po rozšírenie v rámci celej Európy.

Komisia spolu s ďalšími vyše 50 organizáciami pracuje na vytvorení priebežnej digitálnej mapy morského dna európskych morí s viacúrovňovým rozlíšením. Do roku 2020 by táto mapa mala byť k dispozícii danému priemyselnému odvetviu, výskumným pracovníkom aj orgánom verejnej správy. Tematické pracovné skupiny zaoberajúce sa hydrografiou, geológiou, chémiou, biológiou a biotopmi už prispeli k tomu, že držiteľia údajov v rámci EÚ lepšie chápu politiky týkajúce sa údajov. Štyri skupiny z piatich už prostredníctvom bezplatných webových portálov sprístupnili údaje, ktoré boli v minulosti len veľmi ťažko prístupné.

Podrobné informácie možno nájsť v priebežnom hodnotení siete EMODNET, ktoré Komisia prijala v auguste 2012, a v dokumente Zelená kniha: Poznatky o mori 2020 – od mapovania morského dna k oceánskym prognózam.

5. ÚZEMNÉ PRÍNOSY NÁMORNEJ POLITIKY

Pobrežné regióny majú k dispozícii kľúčové obnoviteľné zdroje rastu námorného odvetvia vrátane hydroenergie, vlnovej energie, veternej energie, prílivovej energie a energie získavanej z biomasy. Pobrežný cestovný ruch závisí od prítiažlivého a zdravého morského prostredia. Keďže sociálne vylúčenie je v pobrežných a ostrovných regiónoch často veľmi vážny problém, je nevyhnutné vytvoriť inkluzívne námorné hospodárstvo.

5.1. Regionálna politika

Európa je celok, ktorý tvorí suchozemská a námorná zložka. Ak má námorné odvetvie podporovať rast na pevnine, je potrebné zvýšiť ich vzájomnú prepojenosť. Komisia vo svojom oznámení z roku 2011 *Príspevok regionálnej politiky k inteligentnému rastu v rámci stratégie Európa 2020* vyzýva vnútroštátne vlády a regionálne samosprávy, aby vytvorili *platformy inteligentnej špecializácie* na politiky v oblasti výskumu, regionálneho rozvoja, podnikania, inovácií a vzdelávania. Tento prístup pomôže zlepšiť koordináciu programovania zameraného na rozvoj pobrežných regiónov a ich hospodárstva.

Ďalším krokom je návrh *spoločných ustanovení a spoločného strategického rámca* na prepojenie investičných priorít v rámci politiky súdržnosti, politiky rozvoja vidieka, politiky rybného hospodárstva a námornej politiky v období rokov 2014 až 2020.

Viacero námorných projektov získalo podporu z fondov EÚ pre regionálnu politiku, napríklad odsoľovacie zariadenia alebo projekty zamerané na morskú infraštruktúru, ktorých cieľom je predvádzanie výroby vlnovej energie. Námorný rast podporilo aj niekoľko *programov cezhraničnej spolupráce* EÚ vrátane projektov, ktoré skúmali riasy ako potenciálny zdroj biopalív, a projektov zameraných na vypracovanie najlepších postupov pri prispôsobovaní sa zmenám klímy v pobrežných regiónoch.

5.2. Stratégie pre morské oblasti

Nadnárodná spolupráca na úrovni morskej oblasti predstavuje účinný prístup k rozvoju námorného hospodárstva a k ochrane morského prostredia. *Stratégie morských oblastí* vymedzujú hospodárske charakteristiky európskych morských oblastí a zároveň umožňujú lepšie využívanie verejných finančných prostriedkov. Zosúladením európskych a vnútroštátnych finančných prostriedkov a ich zacielením na stanovené priority rastu možno podnieť hospodársky rozvoj námorných regiónov.

Výsledkom *stratégie EÚ pre región Baltského mora* bolo viac ako 80 hlavných projektov, ktorých dosah je podrobne opísaný v správe o pokroku prijatej v júni 2011. Súčasťou predmetnej stratégie sú aj opatrenia na zníženie znečistenia spôsobovaného plavidlami, zavedenie udržateľnej námornej dopravy na krátke vzdialenosti, boj proti eutrofizácii, vytvorenie nových zoskupení inovatívnych malých a stredných podnikov, podpora výskumu a zlúčenie systémov námorného dohľadu.

V novembri 2011 sa prijala *námorná stratégia pre oblasť Atlantického oceánu*. Jej cieľom je vytvoriť nové pracovné miesta a zabezpečiť hospodársky rast v oblasti Atlantického oceánu na základe posilnenia jeho námorného potenciálu. Atlantické fórum pracuje na vymedzení prioritných opatrení prostredníctvom akčného plánu, ktorý sa má prijať v roku 2013. Tento akčný plán umožní strategicky využívať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ na podporu rastu námorného odvetvia v rokoch 2014 až 2020.

V roku 2009 sa prijalo oznámenie o zlepšení *námorného spravovania Stredozemia* s cieľom zlepšiť spravovanie námorných záležitostí a ochranu životného prostredia. Regióny a členské štáty presmerovali na námorné ciele časť finančných prostriedkov, ktoré boli v rámci obdobia rokov 2007 až 2013 určené na Európsku územnú spoluprácu. Prostredníctvom projektu IMP-MED, ktorý patrí do rámca európskej susedskej politiky, sa poskytuje technická pomoc na podporu rastu morských oblastí a na zlepšenie tvorby námornej politiky v partnerských krajinách mimo EÚ.

Taliansko, Slovinsko, Grécko a Chorvátsko sa zapojili do hlbšej námornej spolupráce na subregionálnej úrovni v rámci *Jadranského a Iónskeho mora*. Pracuje sa na vytvorení námornej stratégie, v ktorej sa vymedzia prioritné oblasti rastu a na základe toho sa zefektívni tok finančných prostriedkov EÚ.

Potom, čo sa v októbri 2011 na najvyššej úrovni uskutočnilo stretnutie o úvahách organizované spoločne s Bulharskom a Rumunskom, napreduje aj spolupráca v oblasti *Čierneho mora*.

V júni 2012 prijala Komisia a vysoká predstaviteľka Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku oznámenie, v ktorom sa navrhuje 28 akčných bodov na konštruktívne zapojenie EÚ v *Arktíde*. Predmetné oznámenie podporuje účinné spravovanie Arktídy na základe poznatkov, zodpovednosti a angažovanosti s cieľom riešiť narastajúce strategické, hospodárske a environmentálne problémy danej oblasti.

6. OCHRANA MORSKÝCH EKOSYSTÉMOV – PODMIENKA I FAKTOR RASTU

Európska únia má najväčšie námorné územie na svete. Ak chceme udržať námorný rast a zachovať biodiverzitu oceánov aj v budúcnosti, musíme zabezpečiť zdravie morských ekosystémov. Keďže európske námorné spoločnosti sú často na popredných miestach z hľadiska uplatňovania inovatívnych ekologických technológií, environmentálne právne predpisy zároveň podporujú aj náš hospodársky rozvoj.

6.1. Problematika zdravých morských ekosystémov

Rámcová smernica o morskej stratégii z roku 2008 predstavuje ekologický pilier integrovanej námornej politiky. Jej hlavným cieľom je dosiahnuť dobrý environmentálny stav v morskom prostredí EÚ najneskôr do roku 2020.

V rámci práce na dosiahnutí spomínaného cieľa sa podarilo uskutočniť viacero čiastkových cieľov. V roku 2010 Komisia prijala rozhodnutie o kritériách a metodických normách určovania dobrého environmentálneho stavu morských vôd, ktoré členské štáty využijú pri spracúvaní monitorovacích programov a nákladovo efektívnych opatrení na zabezpečenie dobrého environmentálneho stavu ich morských vôd. V roku 2011 Komisia objasnila vzťah medzi počiatočným hodnotením morských vôd a kritériami určovania dobrého environmentálneho stavu.

Vytvorením sústavy Natura 2000 sa podarilo dosiahnuť významný pokrok, no ešte stále existujú problematické oblasti, predovšetkým na mori. V roku 2011 Komisia prijala *Usmernenia týkajúce sa uplatňovania smerníc o vtákoch a o biotopoch v ústiach riek a v pobrežných oblastiach*, pričom osobitná pozornosť sa v tomto dokumente venuje rozvoju prístavov a vodnému bagrovaniu. Finančný nástroj Komisie LIFE+ prispieva k spravovaniu sústavy Natura 2000 v morskom prostredí pomocou budovania kapacít a podporou inovatívnych ochranných opatrení.

6.2. Prispôsobenie sa zmene klímy a jej zmiernenie

Zmena klímy môže mať dramatické dôsledky na pobrežné regióny vrátane hrozieb týkajúcich sa ochrany pobrežia, erózie, záplav a stúpajúcej morskej hladiny a môže mať väčší dosah v spojení s ostatnými vplyvmi, ktoré predstavujú nápor na morské prostredie. V marci 2012 Komisia uviedla do činnosti *európsku platformu pre adaptáciu na zmenu klímy*. Ide o internetovú stránku s najucelenejšími informáciami o zraniteľných miestach a dosahoch zmeny klímy v Európe. Cieľom tejto platformy je poskytnúť podporu tvorcom politik pri vytváraní opatrení na prispôsobenie sa zmene klímy vrátane pobrežných oblastí.

6.3. Riešenie problematiky znečistenia ovzdušia, ktoré spôsobuje prevádzka lodí

Emisie skleníkových plynov pochádzajúce z medzinárodnej námornej dopravy v súčasnosti predstavujú približne 3 % celosvetových emisií skleníkových plynov. Keďže objem medzinárodného obchodu narastá a zvyšuje sa aj dopyt po lodnej doprave, je pravdepodobné, že bude narastať aj tento percentuálny podiel. V roku 2011 Komisia stanovila cieľ znížiť do roku 2050 objem emisií skleníkových plynov pochádzajúcich z námornej dopravy EÚ o 40 %. Európska námorná bezpečnostná agentúra, Európska environmentálna agentúra, Fínsky meteorologický ústav a Medzinárodná námorná organizácia spustili projekty spolupráce na monitorovanie emisií skleníkových plynov vyprodukovaných prevádzkou lodí v Európe.

V roku 2011 Komisia prijala aj návrh na zmenu a doplnenie smernice 1999/32/ES s cieľom podstatne znížiť emisie síry z lodnej dopravy a prispieť k zmenšeniu problémov s kvalitou ovzdušia v EÚ, ktorá nepriaznivo ovplyvňuje ľudské zdravie a acidifikáciu.

7. LEPŠIE RIADENIE NÁMORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ

Dobré riadenie a koordinácia medzi jednotlivými členskými štátmi, pobrežnými regiónmi, priemyselnými odvetvami a zúčastnenými stranami je nevyhnutným predpokladom pre čo najefektívnejší a čo najviac udržateľný rozvoj námorného hospodárstva. Výmena informácií, údajov a osvedčených postupov môže napomôcť zrýchlenie investícií a inovácií a zároveň môže prispieť k lepšej ochrane životného prostredia.

7.1. Vývoj v členských štátoch

Členské štáty čoraz viac využívajú koordinovaný postup pri zabezpečovaní rozvoja svojho námorného hospodárstva, a to pomocou vnútroštátnych stratégií (napr. vo Francúzsku, Portugalsku alebo Nemecku) alebo pomocou osobitných iniciatív (napr. návrh zákona o mori v Spojenom kráľovstve, námorná stratégia v Dánsku alebo stratégia rozvoja vedy v Írsku). V roku 2011 Nemecko prijalo plán na oživenie svojho námorného hospodárstva.

Vo viacerých členských štátoch sa zabezpečila koordinácia na úrovni ministerstiev alebo sa zriadili samostatné ministerské posty (napr. Cyprus, Francúzsko, Holandsko, Poľsko). Námorné regióny (napr. Šlezvicko-Holštajnsko, Västra Götaland alebo Bretónsko) sa od roku 2009 usilujú ďalej rozvíjať svoje regionálne námorné stratégie.

V roku 2010 spustilo 17 členských štátov a pridružených krajín spoločnú programovú iniciatívu Zdravé a produktívne moria a oceány zameranú na podporu synergií medzi zdrojmi a kapacitami vo výskume.

7.2. Vývoj na úrovni EÚ

V októbri 2010 *Európsky parlament* prijal uznesenie o integrovanej námornej politike, ktoré potvrdilo platnosť integrovaného prístupu k námornej problematike a vyzvalo Komisiu, aby vypracovala námorný rozmer v rámci stratégie Európa 2020.

V decembri 2011 nadobudlo účinnosť *nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje program na podporu budúceho rozvoja integrovanej námornej politiky EÚ*. Týmto nariadením sa ustanovuje prvý operačný program na vykonávanie integrovanej námornej politiky v období rokov 2012 až 2013. Podrobný postup vykonávania tohto programu sa uvádza v bode 6.2.5 v sprievodnom dokumente útvarov Komisie SEC. Viacnásobný právny základ nariadenia potvrdzuje horizontálny prístup integrovanej námornej politiky.

Počas švédskeho (november 2009), španielskeho (jún 2010) a poľského (december 2011) predsedníctva prijala *Rada pre všeobecné záležitosti* závery k integrovanej námornej politike vzťahujúce sa na viaceré politiky. V týchto záveroch sa uvádza prehľad nedávneho vývoja v danej oblasti, vyjadruje sa podpora prebiehajúcim iniciatívam a dáva sa ďalší impulz na budúci rozvoj.

V januári 2011 *Výbor regiónov* prijal stanovisko, v ktorom sa zdôrazňuje, že je veľmi dôležité zabezpečiť úspešnosť integrovanej námornej politiky z ekologických, hospodárskych a sociálnych dôvodov. Vo februári 2011 *Európsky hospodársky a sociálny výbor* prijal stanovisko k problematike integrovanej námornej politiky, v ktorom podporil vytváranie medziodvetvových a cezhraničných synergií v oblasti námorných činností.

7.3. Vývoj na medzinárodnej úrovni

V súlade s oznámením o rozvoji *medzinárodného rozmeru integrovanej námornej politiky* Komisia zintenzívnila svoje úsilie v tejto oblasti na medzinárodnom poli.

Na celosvetovej úrovni sa EÚ snažila presadiť ambicióznejší prístup v rámci uznesení o oceánoch, morskom práve a udržateľnom rybolove, pričom presadzovala, aby sa štáty z celého sveta zapojili do uplatňovania nástrojov spravovania námornej oblasti, ako je napr.

Dohovor OSN o morském práve (UNCLOS). Mimoriadnym úspechom je odštartovanie procesu na úrovni OSN, ktorý by mal v konečnom dôsledku viesť k rokovaniam o vykonávacej dohode k dohovoru UNCLOS o ochrane a udržateľnom využívaní morskej biodiverzity v oblastiach, ktoré sa nachádzajú mimo jurisdikcie jednotlivých štátov. EÚ sa snažila dosiahnuť pokrok v oblasti ochrany morí a oceánov a v oblasti námornej správy aj na konferencii OSN o trvalo udržateľnom rozvoji, ktorá sa konala v júni 2012 v Riu de Janeiro. Odvážnejšia vonkajšia činnosť EÚ prináša svoje ovocie v podobe zlepšenia činnosti regionálnych organizácií pre riadenie rybného hospodárstva a zároveň došlo k zintenzívneniu spolupráce s tretími krajinami v boji proti nezákonnému, nenahlásenému a neregulovanému rybolovu.

Námorné záležitosti sa stali pravidelnou témou pri rokovaníach s partnermi EÚ, napr. s Čínou, Ruskom, Japonskom, Kanadou a Spojenými štátmi americkými. Rozsah odvetvových rozhovorov sa postupne rozširuje, aby sa vzťahoval na čoraz širšiu spoluprácu v oblasti celosvetovej námornej problematiky.

7.4. Informovanosť a viditeľnosť námornej Európy

Prvým cieľom integrovanej námornej politiky je medzi Európanmi zlepšiť viditeľnosť námornej identity Európy a zvýšiť námorný hospodársky potenciál. Informovanosť verejnosti je kľúčová najmä v oblastiach, kde musia námorné záujmy súťažiť s inými odvetvami, pokiaľ ide o politickú podporu, investície alebo trh práce.

Od spustenia integrovanej námornej politiky bol do práce so štatistickými informáciami zapojený *Eurostat* s cieľom podporiť túto politiku z hľadiska kvalitnejších údajov o námorných odvetviach a námorných regiónoch. Námorné iniciatívy boli súčasťou pracovných programov Eurostatu. Od roku 2009 sa pravidelne zverejňujú štatistiky o pobrežných regiónoch a jednotlivých námorných odvetviach.

Interaktívne nástroje (napr. *námorné fórum* alebo *atlas morí*) uľahčujú prístup k informáciám o mori a napomáhajú rozširovanie poznatkov o námornej Európe. *Európsky námorný deň* (20. máj) predstavuje kľúčovú udalosť v rámci zvyšovania informovanosti o potenciáli námornej Európy.

8. ZÁVER

Integrovaná námorná politika sa vytvorila s cieľom opätovne zdôrazniť námorný rozmer Európskej únie. Z tejto vízie sa daná politika pretransformovala na nástroj, ktorý poskytuje konkrétne prínosy pre námorný rast a udržateľnosť v Európe. Ako vyplýva aj z tejto správy, významný prínos námorných odvetví pre hospodárstvo Európy a pre dosahovanie cieľov stratégie Európa 2020 sa ešte viac posilňuje pomocou koordinovanej činnosti na zníženie nákladov, zlepšenie účinnosti zdrojov, obmedzenie rizík, podporu inovácií a na lepšie využitie verejných finančných prostriedkov.

Komisia vytvára najlepšie možné podmienky na zabezpečenie udržateľného hospodárskeho rozvoja prostredníctvom mora. Na základe dosiahnutých výsledkov je hlavným cieľom na nadchádzajúce roky tzv. *modrý rast*. Neformálna ministerská konferencia o integrovanej námornej politike, ktorá sa uskutoční počas cyperského predsedníctva Rady, bude predstavovať základný odrazový mostík pri dosahovaní uvedeného cieľa. *Modrý rast* nasmeruje druhú fázu integrovanej námornej politiky k vybudovaniu zdravého námorného hospodárstva, ktoré európskym občanom zabezpečí inovácie, rast a udržateľnosť.